

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Військовий факультет фінансів і права
Кафедра фінансового забезпечення військ

**ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ АТЕСТАЦІЙНИХ РОБІТ
БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА
курсантів спеціальності “Фінанси, банківська справа та
страхування”**

Методичні рекомендації

Київ – 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Начальник кафедри фінансового
забезпечення військ

к.е.н. полковник

Алім СИЗОВ

Протокол №__ від “__” _____ 20__

Схвалено Вченою радою військового факультету фінансів і права

Протокол від “__” _____ 20__ №__

Начальник військового факультету фінансів і права
полковник

Ігор ШПИРКО

“__” _____ 20__

Авторський колектив: к.е.н. Сизов А.І., к.е.н. Остапенко О.П., к.е.н. Федотова Я.Г., п/п-к Шрамко О.В., п/п-к Чистик О.П., к-н Артюшенко О.О., пр. ЗСУ Кузьмич О.І.

В Методичних рекомендаціях розкрито загальні положення щодо організації підготовки атестаційних робіт, детальний опис структурних елементів робіт, вимоги до їх оформлення і призначені для використання курсантами та керівниками атестаційних робіт. У додатках наведено зразки документів, що використовуються при підготовці атестаційної роботи.

Методичні рекомендації призначені для курсантів Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а також буде корисний усім, хто пише наукові роботи.

ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА

1. Організація підготовки атестаційної роботи бакалавра та магістра.

1.1 Мета випускної атестаційної роботи бакалавра та магістра.

Виконання атестаційної роботи бакалавра та магістра є завершальним етапом навчання курсанта на відповідному ступені освіти і має своєю метою:

розширення, закріплення і систематизацію теоретичних знань, придбання навичок практичного застосування цих знань в майбутній військово-професійній діяльності;

розвиток навичок ведення самостійних теоретичних і експериментальних досліджень;

набуття досвіду обробки, аналізу і систематизації результатів теоретичних і експериментальних досліджень, в оцінці їх практичної значущості і можливої сфери застосування у військово-професійній діяльності;

набуття досвіду надання і публічного захисту результатів своєї діяльності.

Витрати часу на підготовку роботи визначаються навчальним планом відповідної бакалаврської або магістерської програми в обсязі не менше чотирьох тижнів.

1.2 Вибір та затвердження теми роботи.

Тема роботи обирається з переліку, запропонованого кафедрою. Курсант може обґрунтовано запропонувати свою тему відповідно до власних наукових інтересів, яка в разі відповідності тематиці та оборонно-безпековій спрямованості, за згодою кафедри може бути включена до переліку. Не допускається виконання атестаційних робіт на однакову тему або близькі теми різними курсантами.

Затверджуються теми атестаційних робіт відповідним рішенням (наказом) начальника Військового інституту на підставі розгляду і подання засідання кафедри, вченої ради факультету, погодження із замовником та ухвали Вченої ради Військового інституту.

До підсумкової атестації, захисту бакалаврської або магістерської роботи, допускаються курсанти, які склали іспити, заліки, захистили курсові проекти і роботи, звіти про практики, передбачені навчальними планами. Особи, які отримали на захисті робіт суму балів, яка відповідає оцінкам "відмінно", "добре", "задовільно", вважаються такими, що пройшли підсумкову державну атестацію.

Особи, які отримали оцінку "незадовільно" або не з'явилися на захист з неповажної причини, вважаються такими, що не пройшли підсумкову державну атестацію.

1.3 Призначення наукових керівників та їх обов'язки.

Наукові керівники атестаційних робіт також призначаються наказом начальника Військового інституту.

Науково-педагогічні працівники призначаються науковими керівниками атестаційних робіт відповідно до планового розподілу педагогічного навантаження.

Обов'язки керівника:

- обговорення з випускником теми роботи та складання завдання;
- визначення індивідуального завдання на військову практику (стажування);
- допомога дипломнику в розробленні календарного плану роботи над темою;
- надання рекомендацій щодо літератури за темою атестаційної роботи;
- консультації дипломника з усіх питань виконання роботи в призначений час;
- систематичний контроль виконання календарного плану;
- перевірка всіх матеріалів, що складають атестаційну роботу;
- складання відгуку про результати атестаційної роботи.

Керівник має право бути присутнім на підсумковому засіданні ЕК під час обговорення результатів захисту.

1.4 Порядок подання атестаційної роботи до попереднього розгляду на кафедрі.

1.4.1-1.4.5 *Відгуки наукового керівника та рецензента.*

1.4.1 Текстова частина атестаційної роботи з підписами курсанта та наукового керівника, відгуком наукового керівника подаються начальнику кафедри.

1.4.2 Науковий керівник у своєму відгуку характеризує курсанта як фахівця та його роботу під час виконання, зокрема:

- відповідність результатів сучасному стану науки та потребам військ;
- теоретичну та фахову підготовку;
- уміння курсанта користуватися навчальною, довідковою та науковою літературою;
- ініціативу, працездатність, сумлінність курсанта, самостійність при виконанні роботи;
- здатність курсанта до науково-дослідної роботи;
- наявність практичної цінності роботи та її обґрунтування.

В кінці відгуку керівник надає загальну оцінку роботи – “відмінно”, “добре” або “задовільно” - та робить висновок щодо можливості надання курсанту відповідної кваліфікації.

1.4.3 Завідувач кафедри на підставі матеріалів за п. 1.4.1 і 1.4.2 своїм підписом допускає атестаційну роботу до рецензування.

1.4.4 Рецензент у своєму відгуку вказує на відповідність матеріалу, який рецензується, атестаційній роботі та оцінює:

- актуальність теми;
- відповідність роботи завданню та виконання вихідних даних;
- правильність виконаних розрахунків;
- використання у роботі сучасної нормативно-правової бази та новітньої наукової літератури;
- грамотність, ясність, послідовність викладення тексту та якість оформлення роботи, а також відмічає недоліки роботи та дає пояснення, як вони впливають на якісні показники роботи та її оцінку.

Наприкінці відгуку рецензент вказує загальну оцінку атестаційної роботи – “відмінно”, “добре”, “задовільно” чи “незадовільно” та робить висновок.

1.4.5 Начальник кафедри фінансового забезпечення військ на підставі позитивної рецензії допускає атестаційну роботу до захисту.

1.5 Захист роботи.

1.5.1 Попередній захист роботи.

Попередній захист атестаційних робіт проводиться не пізніше як за 10 днів до захисту робіт в Екзаменаційній комісії (ЕК). Участь курсанта у попередньому захисті є обов’язковою. Попередній захист атестаційної роботи проводиться в присутності комісії, яка складається із викладачів кафедри фінансового забезпечення військ. На попередній захист курсант повинен подати комісії свою роботу у роздрукованому вигляді. Комісія перевіряє відповідність змісту роботи поставленим меті та завданням, у разі потреби надає курсанту необхідні зауваження та рекомендації. Крім того, комісія визначає рівень готовності роботи до захисту та ухвалює рішення щодо допуску роботи до захисту перед ЕК.

1.5.2 Документи, які мають бути підготовлені перед захистом.

Перелік матеріалів, які курсант повинен подати на кафедру перед захистом атестаційної роботи:

- переплетений у тверду палітурку та підписаний друкований примірник атестаційної роботи;
- роботу в електронному вигляді та електронну презентацію роботи на електронному носії.

1.5.3 Захист роботи перед ЕК (підкомісією ЕК).

Захист атестаційних робіт проводиться на засіданні ЕК (підкомісії ЕК) за участю не менше як половини її складу.

Процедура захисту передбачає:

- доповідь курсанта про зміст роботи;
- запитання до автора;

- відповіді курсанта на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- оголошення відгуку рецензента та наукового керівника;
- заключне слово курсанта;
- оголошення рішення підкомісії ЕК про попередню оцінку роботи (остаточна оцінка затверджується рішенням голови ЕК).

Доповідь курсанта має бути державною мовою.

Курсант повинен підготувати доповідь заздалегідь у формі виступу, в якому повинні бути висвітлені такі важливі питання:

- обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження;
- що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто;
- елементи новизни у теоретичних положеннях, висновках та в практичних рекомендаціях.

Доповідь курсанта на захисті атестаційної роботи бакалавра або магістра повинна тривати до 10 хвилин.

Захист атестаційної роботи повинен супроводжуватись демонстрацією електронної презентації, яка є ілюстрацією доповіді курсанта під час захисту.

2. Вимоги до структурних елементів атестаційних робіт бакалавра та магістра.

2.1 Структура атестаційної роботи бакалавра та магістра.

Атестаційна робота складається з наступних структурних елементів, послідовно розміщених в роботі:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (при необхідності);
- вступ;
- основна частина (розділи роботи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (при необхідності) ;
- презентація.

Атестаційна робота повинна бути написана державною мовою.

2.2 Титульний аркуш

Титульний аркуш оформлюється за наведеним у *додатку А або Б*.

2.3 Зміст

Зміст атестаційної роботи бакалавра (магістра) повинен послідовно містити назви всіх структурних елементів роботи (окрім титульного

аркуша) і посилання на номери сторінок, на яких починається даний структурний елемент.

Зміст розташовується безпосередньо після титульного аркуша. На початку аркуша по центру розміщується слово ЗМІСТ (без лапок). Візуально зміст роботи повинен відображати ієрархію структурних елементів роботи (перелік умовних позначень, вступ, розділи та підрозділи, висновки, список використаних джерел, додатки).

Назви складових частин пишуться тією мовою, якою вони написані в тексті. Номери сторінок показують початок зазначеного матеріалу. Вимоги щодо оформлення елементів змісту та приклад складання наведено в *додатку Г*.

2.4 Завдання на атестаційну роботу.

Видається науковим керівником до початку переддипломної військової практики (стажування). Форма завдання наведена в *додатку В*.

2.5 Перелік умовних позначень.

Перелік умовних позначень є обов'язковим елементом роботи. Він складається у випадку, коли робота містить маловідомі скорочення, аббревіатури, символи, специфічні терміни. Перелік друкується двома колонками, в яких ліворуч за абеткою наводять позначення чи терміни, праворуч – їх детальне розшифрування (тлумачення). Якщо в роботі певний термін, скорочення чи позначення повторюється менше трьох разів, його у перелік не включають, а розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

2.6 Текстова частина атестаційної роботи.

2.6.1 Текстова частина атестаційної роботи бакалавра.

Вступ.

У вступі атестаційної роботи бакалавра послідовно викладаються:

- обґрунтування вибору теми і її актуальність;
- ступінь вивченої проблеми;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета і завдання роботи;
- методика дослідження;
- наукова новизна роботи;
- практична значущість результатів дослідження.

Актуальність теми – це відповідь на запитання: “Чому дану проблему потрібно в даний час вивчати”? Обґрунтування актуальності має бути небагатослівним, треба показати головне – суть проблемної ситуації. Те, наскільки правильно автор оцінює вибрану тему з погляду своєчасності і соціальної значущості, характеризує його наукову зрілість і професійну підготовленість. У характеристиці ступеня вивченості проблеми вказується,

ким, коли і які аспекти досліджувалися, і наскільки глибоко, тобто дається огляд використаної літератури. Якщо тема достатньо розроблена у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, треба обґрунтувати доцільність її подальшого доопрацювання.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для вивчення. Представлення об'єкту дослідження починають фразою: «Об'єктом дослідження є ... (повна назва)», після чого дається стислий опис об'єкту з вказівкою його основних характеристик.

Предмет дослідження – це те, що знаходиться у межах об'єкту. Тобто, об'єкт і предмет співвідносяться як ціле і частина, загальне і приватне. Саме предмет визначає тему дослідження. Визначення предмету дослідження – це відповідь на питання: «Що, які властивості і які зв'язки об'єкту вивчати?»

Мета – це те, що хочуть отримати при проведенні дослідження, тобто отримання певного конкретного результату.

Завдання дослідження – це етапи, послідовність виконання роботи, ті дії, які необхідно виконати для досягнення поставленої мети. Структура (зміст) роботи звичайно є повним відображенням вирішуваних завдань. Відповідь будується таким чином: «В процесі дослідження вирішувалися наступні завдання: ...» – далі послідовно перераховуються виконувані елементи структури дослідження (перша, друга і так далі).

Методи дослідження – за допомогою яких методів отриманий результат. Методика – це спосіб, алгоритм виконання дослідження, сукупність методів.

Наукова новизна – для бакалаврської роботи є умовною, скоріше відноситься до курсанта, як нова для нього проблема. Звичайно використовують фразу: «Наукова новизна даного дослідження полягає в наступному: ...»

Практична значущість результатів дослідження може полягати в можливості вирішення практичного завдання, проведення подальших наукових досліджень тощо.

Обсяг вступу зазвичай не перевищує 2-3 сторінки.

Основна частина бакалаврської роботи.

Основна частина бакалаврської роботи – найбільша за обсягом, займає не менше 2/3 роботи. Саме у ній викладається суть проблеми, розкривається тема, визначається авторська позиція. Порядок викладу матеріалу в роботі завжди підпорядкований меті дослідження.

Розділення матеріалу на розділи та підрозділи, їх послідовність мають бути логічно виправданими і відносно пропорційними за обсягом. Назви розділів повинні відображати вирішувану проблему. Назви розділів не повинні співпадати з темою роботи, а назви підрозділів не повинні співпадати з назвами розділів. Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі бакалаврської роботи і повністю її розкривати. Зміст розділів повинен свідчити про вміння курсанта стисло, логічно і аргументовано викладати матеріал відповідно до обраного плану.

Перший розділ повинен бути теоретичним. В ньому наводяться основні поняття і визначення, опис об'єкту дослідження, детально викладається методика дослідження.

Подальші розділи основної частини повинні бути більш конкретними, детально розкривати тему бакалаврської роботи. Головна вимога до змісту основної частини – самостійність і послідовність у викладі. Не можна механічно переписувати текст з літератури, допускати випадкового набору фактичних відомостей і думок, не пов'язаних між собою загальною ідеєю і змістом. Текст потрібно формулювати своїми словами, стилістично і науково грамотно. При написанні роботи, прагніть придати вигляд зібраним і систематизованим фактам, показникам, висновкам форму наукової статті або лекції. Правила наукового етикету вимагають приводити точні посилання на запозичені думки, відомості, дані. При посиланні на джерело вказувати його номер в списку використаних джерел, наприклад: [10].

Висновки.

Висновки та рекомендації є стислим викладенням підсумків дослідження. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають способи та результати розв'язання кожного із поставлених у вступі завдань. Наприкінці формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. Початок висновків доцільно починати із фрази "Проаналізувавши (дослідивши і т.п.). Для зручності сприйняття перед кожним пунктом (смісловим блоком) висновків доцільно ставити порядковий номер. Результати виконання кожного визначеного у вступі роботи завдання повинні бути відображені щонайменше в одному окремому пункті (смісловому блоці) висновків. Обсяг висновків і пропозицій не повинен перевищувати 2-3 сторінок.

2.6.2 Текстова частина атестаційної роботи магістра.

Вступ.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми.

У вступі стисло подається загальна характеристика роботи у такій послідовності:

Актуальність теми: сутність проблеми, її значущість, роботи відомих науковців над розглядуваним питанням, обґрунтування необхідності свого дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мету дослідження формулюють одним реченням. Щоб досягти поставленої мети, треба розв'язати кілька (як правило, 3–5) завдань. Мета і завдання мають бути взаємопов'язані і розкривати тему, заявлену в назві роботи. Формулюючи мету, варто чітко зазначити, що саме ви хочете установити, визначити, виявити, з'ясувати в своїй роботі. Формулюючи завдання, вкажіть, що конкретно ви передбачаєте зробити: проаналізувати, визначити особливості, систематизувати вітчизняний і зарубіжний досвід, виокремити, дослідити й описати, розглянути, з'ясувати, простежити, показати, класифікувати,

обґрунтувати, визначити тенденції, окреслити шляхи удосконалення, розробити рекомендації тощо.

Об'єкт дослідження. Одне речення із зазначенням процесу, явища тощо обраного для дослідження.

Предмет дослідження. Одне речення про особливості, умови, чинники, форми, аспекти розвитку досліджуваного процесу, вища тощо.

Методи дослідження. Перелік методів, якими дотягатиметься розв'язання кожного конкретного завдання дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Стислий перелік нових наукових результатів, одержаних автором у межах магістерської роботи. Практичне значення одержаних результатів. Рекомендація щодо можливого використання результатів магістерської роботи.

Апробація результатів магістерської роботи. Зазначити назви і дати проведення конференцій, семінарів тощо, де оприлюднювалися результати роботи. Публікації. Кількість власних публікацій (або рукописів) за темою магістерської роботи.

РОЗДІЛ 1. Огляд наукової літератури за темою магістерської роботи. Порівняльний аналіз результатів, отриманих іншими авторами. Визначення тих аспектів обраної проблеми, які ще не дуже докладно досліджені і які досліджуватиме автор цієї магістерської роботи.

РОЗДІЛ 2. Обґрунтування обраних методів дослідження. Опис досліджень, проведених згідно із завданнями, визначеними у Вступі. Обґрунтування достовірності отриманих результатів.

РОЗДІЛ 3. Аналіз і узагальнення результатів дослідження. Показати, як розв'язані завдання допомогли досягти мети, заявленої у Вступі. Подання практичних рекомендацій за необхідністю.

За потреби магістерська робота може містити не три, а іншу кількість розділів, але в будь-якому разі кількість розділів має бути обґрунтована змістом дослідження.

ВИСНОВКИ. У висновках роботи формулюються практичні рекомендації та пропозиції, що випливають з дослідження. Висновки повинні відповідати поставленим меті та завданням. Зазвичай кожному з поставлених у вступі завдань відповідає не менше одного висновку або пропозиції. Висновки мають бути короткими, містити чіткі формулювання, які органічно і логічно пов'язані з основним змістом роботи, з поставленими у вступі завданнями. Не слід повторювати те, про що написано в основній частині, і приводити новий фактичний матеріал. Не треба формулювати висновки ширше, ніж того вимагає дана тема. Не можна приводити положення, які не підтверджені в роботі конкретним матеріалом. Висновки доцільно нумерувати по пунктах – перше... (по–перше), друге... (по– друге) і так далі, Обсяг висновків магістерської роботи – 2-4 сторінки.

2.7 Список використаних джерел (перелік посилань).

Список використаних джерел оформлюється згідно ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.

Перелік посилань починається з нової сторінки і містить у собі тільки ті книги, підручники, навчальні посібники тощо, що були використані під час виконання роботи та на які є посилання.

Забороняється включати до переліку джерела, які не були реально використані у роботі.

Посилання в тексті подаються у квадратних дужках, в яких проставляється номер, під яким джерело значиться в переліку посилань. Написання літератури в переліку посилань виконуються мовою оригіналу за бібліографічними правилами. Приклади оформлення переліку посилань наведено у *додатку Е*.

Рекомендована кількість джерел від 40 до 100 позицій.

2.8 Додатки.

Додатки є обов'язковим елементом атестаційної роботи. Обсяг додатків не обмежується. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток Б».

Кожний додаток розміщується з нової сторінки. У додатках розміщують матеріал, який є необхідним для повноти роботи, але через великий обсяг чи способи подання не може бути розміщений в основній частині. Додатки можуть вміщати в себе 2 типи інформаційних матеріалів:

- рисунки чи таблиці, які містять результати проведених досліджень, розмір яких не дозволяє включити їх в основний текст роботи;
- текстові або графічні інформаційні матеріали, таблиці, які доповнюють зміст роботи. Це можуть бути тексти документів (нормативно-правових актів, угод і т.п.), фотографії, карти, ілюстрації, методики тощо.

При цьому не потрібно включати у додатки матеріали, які не мають прямого відношення до теми атестаційної роботи.

Таблиці та рисунки додатків нумеруються послідовно у кожному додатку окремо при ньому першою є літера позначення додатку, наприклад: Таблиця Б.1 – друга таблиця Таблиця Б.2.

Обсяг додатків не обмежується, але повинен визначатись реальними потребами роботи. Якщо розміщений у додатках матеріал не є авторським, обов'язково потрібно вказувати посилання на джерело.

3. Вимоги до оформлення атестаційної роботи.

3.1 Загальні вимоги до оформлення текстової частини.

Оформлення текстової частини має відповідати вимогам стандарту ДСТУ 3008- 95 (ДОКУМЕНТАЦІЯ.ЗВІТИ У СФЕРІ НАУКИ І ТЕХНІКИ. СТРУКТУРА І ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ) та чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання).

Атестаційна робота бакалавра повинна мати обсяг 50-70 сторінок основного тексту (вступ, розділи, висновки).

Атестаційна робота магістра – 90-120 сторінок основного тексту.

Сторінки текстової частини нумеруються арабськими цифрами з дотриманням наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляється у правому верхньому куті аркуша. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок, але номер на ньому не проставляється.

Текстова частина виконується на одному боці аркушів білого паперу формату А4 (297х210 мм).

Текст виконується на комп'ютері у редакторі Word з використанням шрифту Times New Roman розміром 14 пунктів, інтервал- 1,5.

З боків аркуша залишають поля: ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве - 10 мм.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Текст основної частини, в якій викладається суть дослідження, розділяється на розділи у відповідності до завдання. Розділи повинні мати порядкові номери арабськими цифрами (1, 2, і т.д. без слова «Розділ») та назви (заголовки). Заголовки розділів слід розміщувати посередині рядка і писати (друкувати) великими літерами без крапки після номера. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Підрозділи нумеруються за розділами (наприклад, 2.1, 2.2 і т.д.) Написання назви підрозділів необхідно починати з абзацу і друкувати малими літерами крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки після номера та в кінці.

Текст має бути чітким і не допускати різних тлумачень. При цьому використовуються терміни, позначення та визначення, рекомендовані в ДСТУ, навчальній та спеціальній літературі.

Відстань між заголовком (розділу чи підрозділу) і подальшим чи попереднім текстом має бути не менш, ніж два рядки тексту. Не допускається розміщувати назву розділу чи підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено не більше одного рядка тексту. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж всього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

3.2 Вимоги до оформлення графічної частини.

Графічну частину атестаційної роботи складають ілюстрації або презентації. До ілюстрацій відносяться схеми, графіки, діаграми, фотознімки тощо. Кількість ілюстрацій, не обмежується.

Під час виготовлення графічної частини використовують комп'ютерну графіку. Демонстраційні аркуші виконуються у вигляді слайдів. Ілюстрації виконують на аркушах паперу, що і текст.

Ілюстрацію розміщують безпосередньо після тексту, де вона згадується вперше, або на наступній сторінці. У текст роботи можуть включатись рисунки, які ілюструють окремі її положення або унаочнюють певні дані (наприклад, це можуть бути діаграми, графіки, схеми тощо).

Усі ілюстрації називаються рисунками, їх обов'язково нумерують за розділами та надають назву (наприклад: Рисунок 1.1 Структура сектору національної безпеки і оборони держави). При цьому скорочення “Рис” не дозволяється. Підпис не може відриватись від самого рисунка (розміщуватись на іншій сторінці). Номер та назва розміщуються знизу.

Вимоги щодо оформлення рисунків та підписів:

- абзацний відступ відсутній;
- вирівнювання - по центру;
- шрифт - звичайний;
- крапка в кінці назви рисунка не ставиться.

На всі ілюстрації та таблиці необхідні посилання в текстовій частині. При цьому можна застосувати скорочення - рис. 1.1, табл. 4.2.

У випадку використання ілюстрації, створеної іншим автором, необхідно надати посилання на джерело.

4. Критерії оцінювання бакалаврської (магістерської) роботи

Кваліфікаційні роботи оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка **“відмінно”** (90-100 балів) виставляється, якщо:

- зміст роботи відповідає обраній темі;
- робота виконана самостійно, має творчий характер і певну новизну, викладення матеріалу тісно пов'язане з актуальними питаннями життєдіяльності Збройних Сил України і майбутньою військово-професійною діяльністю;
- наявний бібліографічний огляд обраної проблеми;
- результати дослідження пройшли апробацію на науково-практичних конференціях і семінарах, наукові доробки курсанта містяться в списку використаних джерел;
- тема розкрита глибоко, всебічно, виклад матеріалу логічний;
- правильно і адекватно використовується наукова термінологія;
- стиль викладу – науковий;

- виклад матеріалу літературною українською мовою;
- робота оформлена відповідно до встановлених вимог, наявний відповідний науковий апарат (посилання), максимально повний список використаних джерел і літератури;
- робота вчасно подана на кафедру до захисту;
- на захисті продемонстровані глибокі знання предмету дослідження, вміння викласти у стислій формі отримані результати дослідження, аргументовано давались відповіді на запитання членів комісії.

Оцінка **“добре”** (75-89 балів) виставляється, якщо:

- тема відповідає спеціальності;
- зміст роботи загалом відповідає обраній темі;
- робота актуальна, виконана самостійно, є намагання пов'язати викладений матеріал з актуальними питаннями життєдіяльності Збройних Сил України і майбутньою військово-професійною діяльністю;
- є бібліографічний огляд проблеми;
- аспекти обраної проблеми розкриті нерівномірно, не повністю;
- висновки в роботі недостатньо аргументовані, уривчасті;
- складена достатня бібліографія по темі роботи;
- робота вчасно подана на кафедру до захисту;
- на захисті курсант продемонстрував достатнє знання теми дослідження, відповідав на запитання членів комісії.

Оцінка **“задовільно”** (60-74 балів) ставиться, якщо:

- курсант показав достатні знання з відповідної спеціальності;
- зміст роботи частково не відповідає заявленій темі;
- дослідження не є актуальним, в основному повторює усталені в політичній науці оцінки;
- порушена логіка викладу матеріалу, не всі заявлені завдання розкриті, назви підрозділів роботи, зазначені у змісті, не ідентичні поданим в основній частині;
- в роботі наявні певні термінологічні і фактологічні неточності;
- не використана новітня література з обраної проблеми;
- невірно оформлений науково-довідковий апарат, є численні граматичні і стилістичні помилки;
- висновки в роботі досить загальні, мало пов'язані із викладеним матеріалом;
- робота подана науковому керівнику із запізненням;

- на захисті курсант відповідав не на всі запитання членів комісії, репрезентація роботи є невпевненою.

Оцінка «**незадовільно**» (1-59 балів) ставиться у тому разі, якщо:

- курсант нехтував консультаціями наукового керівника;
- не зміг чітко сформулювати об'єкт, предмет, мету і завдання наукового дослідження;
- робота має компілятивний характер, ґрунтується на обмеженому колі робіт загального змісту (підручників, посібників, енциклопедій), не враховані публікації документів і спеціальні дослідження по темі;
- на захисті курсант виявив досить уривчасте розуміння предмету вивчення, не зміг відповісти на запитання членів комісії, що свідчить про несамотійне виконання кваліфікаційної роботи.

Зразки документів

Додаток А
Зразок титульного аркушу

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Військовий факультет фінансів і права
Кафедра фінансового забезпечення військ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**тема: “Приватні військові компанії як фактор впливу на воєнну
безпеку держави”**

курсанта 4–го курсу освітнього рівня “Бакалавр” 421 -е групи
(спеціальність “ Фінанси, банківська справа та страхування ”)

КОТЯХОВОЇ Анни Олександрівни

Робота допущена до захисту в ЕК
Протокол засідання кафедри
№ __ від __ _____ 2021 р.

Начальник кафедри фінансового
забезпечення військ
к.е.н., полковник

Алім СИЗОВ

Науковий керівник:
Викладач кафедри фінансового
забезпечення військ
капітан

Олександр АРТЮШЕНКО

Рецензент:
Начальник управління виконання
бюджету Департаменту фінансів
Міністерства оборони України
полковник

Олександр ПОГОРІЛИЙ

*Додаток Б**Зразок титульного аркушу*

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Військовий факультет фінансів і права
Кафедра фінансового забезпечення військ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**тема: “ Актуальні питання бухгалтерського обліку розрахунків по
відшкодуванню нанесених державі збитків у військових частинах
Збройних Сил України ”**

курсанта 2 курсу освітнього рівня “Магістр” 621 -е навчальної групи
(спеціальність “ Фінанси, банківська справа та страхування ”)

КОТЯХОВОЇ Анни Олександрівни

Робота допущена до захисту в ЕК
Протокол засідання кафедри
№ __ від __ _____ 2021 р.

Начальник кафедри фінансового
забезпечення військ
к.е.н., полковник

Алім СИЗОВ

Науковий керівник:
Викладач кафедри фінансового
забезпечення військ
капітан

Олександр АРТЮШЕНКО

Рецензент:
Начальник управління виконання
бюджету Департаменту фінансів
Міністерства оборони України
полковник

Олександр ПОГОРІЛИЙ

Додаток В
Зразок завдання на атестаційну роботу

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
Військовий факультет фінансів і права
Кафедра фінансового забезпечення військ

Освітній ступінь: Магістр
Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
фінансового забезпечення військ
к.е.н.

Алім СИЗОВ
“ ” 2021 року

**ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ (МАГІСТЕРСЬКУ)
РОБОТУ КУРСАНТУ**

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема роботи _____

Науковий керівник _____

(П.І.Б, науковий ступінь, вчене звання)

Строк подання курсантом роботи (проекту) _____

Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи _____

Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

№ етапу	Назва етапів виконання роботи	Термін виконання етапу	Примітки
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

Курсант ____ групи

підпис

прізвище, ініціали

Науковий керівник

підпис

прізвище, ініціали

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Загальні положення матеріальної відповідальності військовослужбовців Збройних сил України.....	8
1.1. Роль матеріальної відповідальності та її місце у системі юридичної відповідальності військовослужбовців.....	8
1.2. Поняття, види та умови притягнення військовослужбовців до матеріальної відповідальності.....	16
1.3. Поняття, види та умови притягнення працівників Збройних Сил до матеріальної відповідальності.....	28
РОЗДІЛ 2. Практичні аспекти обліку завданих державі збитків у військових частинах (установах) Збройних Сил України.....	40
2.1. Порядок проведення службових розслідувань, як механізм притягнення військовослужбовців до матеріальної відповідальності.....	40
2.2. Визначення розміру завданих збитків та обставини, що виключають матеріальну відповідальність. Порядок відшкодування завданих державі збитків в бухгалтерському обліку.....	55
2.3. Порядок списання втрачених матеріальних засобів з обліку.....	63
РОЗДІЛ 3. Актуальні питання бухгалтерського обліку розрахунків по відшкодуванню завданих збитків державі у військових частинах	72
3.1. Місце та роль внутрішнього контролю у системі превентивних заходів мінімізації ризиків та недопущенням збитків.....	72
3.2. Проблемні питання щодо відшкодування нанесених державі збитків військовослужбовцями та працівниками ЗСУ.....	83
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	98
ДОДАТКИ.....	102

Додаток Д
Зразок відгуку

ВІДГУК РЕЦЕНЗЕНТА

на кваліфікаційну (магістерську) роботу курсанта____групи спеціальності “ Фінанси, банківська справа та страхування ” (П.І.Б. курсанта) тема: (назва).

Кваліфікаційна (магістерська) робота відповідає затвердженій темі та виконана відповідно до завдання. Роботу можна визначити як актуальну та своєчасну, оскільки присвячена важливим на даний час питанням (перелік питань).

Робота складається згідно вимог зі вступу, розділів (кількість), висновків, переліку джерел інформації. В роботі було зроблено____, проаналізовано____, розглянуто суть проблеми, ґрунтовно визначено вплив на неї об’єктивних та суб’єктивних факторів. Самостійність виконання та творчий підхід курсанта дозволив правильно визначити мету та завдання роботи, об’єкт,предмет, підібрати доцільні методи дослідження, сформулювати висновки, які відповідають поставленим завданням.

Далі робиться загальний позитивний висновок про роботу, про те, що вона виконана на належному рівні. Лаконізм, логічна послідовність викладення теми, дотримання вимог стилістики та мови, вміння користуватись джерелами інформації (нормативно-правова база, наукова література, періодика тощо) заслуговують високої оцінки.

Курсант продемонстрував достатнє знання предмету та дослідницькі вміння. Результати дослідження пройшли апробацію на (кількість) науково-практичних семінарах та конференціях. Висновки та рекомендації, викладені в дипломній роботі, мають практичне значення, можуть бути використані у військово-професійній діяльності, а також курсантами, які навчаються за даною спеціальністю.

ВИСНОВОК: кваліфікаційна (магістерська) робота відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки (за 4-бальн.сист.), а її автор (П.І.Б.), присвоєння кваліфікації бакалавр (магістр).

Рецензент: наукове звання, посада, П.І.Б., (підпис завіряється по місцю роботи рецензента печаткою), дата.

Додаток Г
Зразок списку використаних джерел

ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 2. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 3. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 2. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.

Без автора	1. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 2. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 3. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 4. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 3. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Группы интересов у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про національну безпеку і оборону: закон України від 21.06.2018р. № 246-VIII. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2018. № 31. Ст. 241. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017.

	URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 6. Про затвердження змін до інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони від 06.11.2018р. № 562. 7. Про затвердження Інструкції з організації національно-патріотичної підготовки у Збройних Силах України: наказ Начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 28.03.2017р. №108.
Архівні документи	1. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури

	Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3.
Частина видання. Книги	1. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 2. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання. Матеріали конференцій (тези доповідей)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.
Частина видання. Довідкові видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.
Частина видання. Продовжуваного видання	1. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної

	конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання. Періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 3. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivvydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 3. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.